

Κοσμολογικαὶ μελέται.

Ο ΘΕΟΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΕΙΡΤΙΣ ΑΥΤΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ὁ Ποσειδῶν ἀποτελεῖ τὰ ἀκρότατα τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος ὄθια. Αἱ ἡλιακαὶ ἀκτίνες ἀφιχθεῖσαι ἐξηντηλιμέναι καὶ ἀσθενέσταται μέχρι τοῦ σημείου τούτου, δὲν ἔχουν πλέον σθένος νὰ διαπεράσουν εἰς ἀπωτέρας ἀποστάσεις.

Καὶ τώρα διακόπτοντες πρὸς στιγμὴν τὸ ἀνὰ τοὺς αἰθέρας νοερόν μας ταξίδιον καὶ διαναπαυόμενοι, στρέφομεν τὸ βλέμμα πρὸς τοὺς μεγάλους τούτους ὄγκους, τοὺς ὁποίους τὸ σκῆπτρον τοῦ ἡλίου κυβερνεῖ, καὶ διερωτώμεθα: Ὑπάρχει ἄρα γε ζωὴ καὶ ἐκεῖ ἐπάνω, καθὼς ὑπάρχει εἰς τὴν γῆν, τὴν ὁμοπάτριον καὶ ὁμογάλακτον ἀδελφὴν των ἢ αἱ μᾶζαι αὐταὶ αἱ ἀχανεῖς προωρίσθησαν νὰ εἶναι τὰ ἐνδιαιτήματα τοῦ θανάτου καὶ τῆς νεκρώσεως;

Δύο ἐνστάσεις ἔφερον οἱ ἀντιπρονοῦντες ἐπὶ τοῦ προκειμένου, τὴν μίαν στηριζομένην ἐπὶ ἀγιογραφικῶν καὶ τὴν ἄλλην ἐπὶ φυσικῶν λόγων. Ἡ Ἁγία Γραφή, μᾶς λέγουν, δὲν κάμνει κανένα λόγον περὶ τῶν πλανητῶν ὡς κατοικουμένων. Ἐκτὸς τούτου οἱ πλανῆται, παρεκτὸς τῆς γῆς, εἶνε οὕτω πῶς περὶ τὸν ἥλιον το-

μεταβάλλουν εἰς πρόβατα καὶ τοὺς ἀφοπλίζουν διὰ τῆς ἀγάπης, τῆς προσευχῆς, τῶν θαυμάτων! Οἱ σοφοὶ τοὺς ἀκούουν μετὰ ταπεινώσεως καὶ κατανύξεως. Τὰ μαντεῖα κλείουν, οἱ ναοὶ τῶν εἰδώλων μεταβάλλονται εἰς Χριστιανικοὺς ναοὺς, τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν συντρίβονται καὶ ἐκ τῶν λίθων των οἰκοδομεῖται ὁ ναὸς τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας. Ὁμιλοῦν αἴφνης ὅλας τὰς γλώσσας τοῦ κόσμου οἱ ἀγράμματοι Ἀπόστολοι ἵνα καταδηλωθῇ καὶ δι' αὐτοῦ ὅτι Ἐκεῖνος ὅστις διὰ τὴν παρακοὴν ἐπὶ Πυργοποιίας συνέχεε τὰς γλώσσας τῶν ἀνθρώπων ὁ Ἰδιος ἤδη διὰ τῆς ὑπακοῆς τῶν Ἀποστόλων ἐπαναφέρει εἰς αὐτοὺς τὴν ἐνότητα τῆς γλώσσης. Εἶχον δὲ μορφήν πυρίνης γλώσσης ἵνα δηλωθῇ ὅτι πρὸ αὐτῶν καὶ δι' αὐτῶν θὰ ὑποχωρήσῃ ὁ ἄγγελος ὅστις κατὰ τὴν Γραφὴν με φλογίνην ρομφαίαν ἐφύλαττε τὴν πύλην τοῦ Παραδείσου, ὅθεν διὰ τὴν παρακοὴν ἐξώσθησαν, οἱ Πρωτόπλαστοι. Ἴδον ἐν συντόμῳ μία ἄποψις ἦν μᾶς ὑπενθυμίξις ἢ μεγίστη αὕτη τοῦ Χριστιανισμοῦ ἑορτή.

ποθετημένοι, ὥστε νὰ ἀποκλείηται ἡ δυνατότης περὶ τοῦ κατοικησίου αὐτῶν· διότι ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν εἶναι πολὺ πλησίον πρὸς τὸν ἥλιον καὶ διὰ τοῦτο εὐρίσκονται ὑπὸ τὸ κράτος ὑπερβολικῆς ζέστης, ἄλλοι δὲ εἶναι πολὺ μακρὰν, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι κατάψυχροι· ἀμφότεραι δ' αὐταὶ αἱ συνθήκαι δὲν εὐνοοῦσι τὴν ζωὴν.

Ἄλλ' ἢ μὲν πρώτη ἐνστάσις πίπτει ἀφ' ἐαυτῆς, ἐὰν ἀναλογισθῶμεν ὅτι ἡ Ἁγία Γραφή ἐγράφη ἀποκλειστικῶς διὰ τὸν πλανῆτην μας, ἀντιπαρεχομένη ἐν σιγῇ τὰ περὶ τῶν ἄλλων κόσμων. Ἡ δὲ δευτέρα ὁμοίως λύεται, ἐὰν ληθῇ ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ Θεία Δύναμις καὶ Εὐφυΐα εἶνε ἀπεριόριστοι καὶ γνωρίζουν νὰ κατοικίξουν τὴν ἕλην ὑπὸ πολλαπλᾶς συνθήκας καὶ πολυειδεστάτας μορφᾶς. Ἄλλως τε, κατὰ τὰ ὑπὸ τῆς Ἀστρονομίας ἀποδεικνύμενα, ὁ Πλάστης ἐφρόντισε νὰ ἐξοικονομήσῃ τὰ πράγματα καὶ ἄρη τὰς δυσχερείας, καλύψας μὲν τοὺς πλησιεστέρους πρὸς τὸν ἥλιον πλανῆτας δι' ἀτμοσφαιρας παχύτερας διὰ νὰ τοῖς εἶνε αἱ ἡλιακαὶ ἀκτίνες ὀλιγότερον ὀχληραὶ, ἐφοδιάσας δὲ τοὺς εἰς μακροτέρας κειμένους ἀποστάσεις διὰ δύο, τεσσάρων, ἕξ ἢ καὶ περισσοτέρων σεληνῶν καὶ οὕτως ἀποζημιώσας αὐτοὺς διὰ τὸ διάστημα. Ἐνῶ δὲ ἀφ' ἐνὸς αἱ δυσκολίαι πίπτουν, σπουδαῖοι ἀφ' ἐτέρου λόγοι, παρουσιάζοντες πλείστας ὄσας μετὰ τῆς οἰκουμένης γῆς καὶ τῶν ἀδελφῶν τῆς ὁμοιότητος, μᾶς ὑποχρεώνουν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἐξ ἄπαντος ἡ ζωὴ δὲν θὰ εἶνε ἄγνωστος εἰς τοὺς πλανῆτας, καίτοι ὑπὸ μορφᾶς ὅλων ξένων καὶ ἀγνώστους εἰς ἡμᾶς.

Καὶ ἰδὸν μερικαὶ τῶν τοιούτων ὁμοιοτήτων.

Ὡς ἡ γῆ τοιουτοτρόπως καὶ οἱ πλανῆται διαγράφουν ἐλλειπτικὰς περὶ τὸν ἥλιον τροχίους καὶ ἔχουν αὐτὸν κέντρον των, ἀπαρτίζοντες οὕτω τὸ ἰδιαίτερόν των ἔτος, ἄλλος μακρότερον καὶ ἄλλος βραχύτερον, ἀλλὰ πάντοτε στεροτύπως ἀναπαραγόμενον. Ὡς ἡ γῆ τοιουτοτρόπως καὶ οἱ πλανῆται ἔχουν τὸν ἄξονα οὐχὶ κατακάθετον ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τῆς τροχιάς των ἀλλὰ κεκλιμένον· καὶ ἡ σοφὴ αὕτη κλίσις κάμνει ὥστε ἕκαστος τῶν πῶλων νὰ εἶνε κατὰ τὴν μίαν περίοδον τοῦ ἔτους ἐστραμμένος πρὸς τὸν ἥλιον καὶ κατὰ τὴν ἄλλην μακρὰν αὐτοῦ, διὰ νὰ λαμβάνουν χώραν ὥρων μεταλλαγὰν καὶ ποικιλίαν. Ὡς ἡ γῆ τοιουτοτρόπως καὶ οἱ πλανῆται περιστρέφονται οὐ μόνον περὶ

τόν ἥλιον, ἀλλὰ καὶ περὶ τὸν ἄξονά των, παρουσιάζοντες πρὸς τὸν ἥλιον τὴν ἄν, καὶ τὴν ἄν τὸ ἄλλο ἡμισὺ των καὶ ἔχοντες ἐντεῦθεν ἡμέρας καὶ νύκτας, ἥτοι τοιαῦτα χρονικὰ διαστήματα, τὰ ὁποῖα προϋποθέτουν τὴν ἀπὸ τοῦ μόχθου εἰς τὴν ἀνάπαυσιν μετάβασιν καὶ ἐπιδρῶσιν εὐεργετικῶς ἐπὶ ζώντων ὀργανισμῶν. Ὡς ἡ γῆ τοιοῦτοτρόπως καὶ οἱ πλανῆται περιβάλλονται δι' ἀτμοσφαιρας, προϋποθετούσης νέφη καὶ ἑξατμίσεις καὶ βροχὰς καὶ ἀνέμους καὶ κλιματολογικὰς μεταβολὰς. Ὡς ἡ γῆ τοιοῦτοτρόπως καὶ οἱ πλανῆται ἀποκαλύπτουσιν εἰς τὸ τηλεσκοπίον ὄρη καὶ λόφους καὶ πεδιάδας. Ὡς ἡ γῆ τοιοῦτοτρόπως καὶ οἱ πλανῆται ἔχουν τοὺς δορυφόρους των, παρακολουθοῦντας αὐτοὺς εἰς τὸ διάστημα καὶ δαδουχοῦντας μὲ τὸ σεληναῖόν των φῶς.

(Ἀκολουθεῖ)

K. K.

† Μητροπολίτου Καλαβρυτῶν κ. ΤΙΜΟΘΕΟΥ.

ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΨΥΧΟΛΟΓΗΜΑΤΑ ΟΙ ΘΕΟΛΟΓΟΙ

Ὁ Ἱερὸς κληρὸς εἶναι ὁ πρωτίστως καὶ κυρίως ὑπεύθυνος διὰ τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν διαπαιδαγώγησιν τοῦ λαοῦ. Αὐτὸς ὀφείλει νὰ εἶναι ὁ λόγῳ καὶ παραδειγματι διδάσκων, διαφωτίζων καὶ ἐν πᾶσι καθοδηγῶν.

Ἄλλ' ἐν τῇ παρουσίᾳ περιστάσει εἰς τοιοῦτον κολοσσιαῖον ἔργον ὁ Ἱερὸς κληρὸς δὲν ἔπαρκει, ἵνα μὴ εἴπωμεν, ὅτι ἐλάχιστόν τι τῆς δυνάμεως τῆς ἀπαιτουμένης ἔχει. Καὶ τὸ ἐλάχιστον τοῦτο εἶναι οἱ λόγῳ καὶ παραδειγματι διδάσκοντες ἐπίσκοποι.

Ἄλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ οὕτω, ἀξίως τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν ποιμαίνοντες ἐπίσκοποι εἰς οὐδὲν ἰσχύουσιν ἄνευ τῶν συνεργατῶν, οἱ ὁποῖοι ἐννοοῦνται οὕτως ἀναποσπᾶστος ἀπὸ τοῦ ἀξιώματος αὐτῶν, ὥστε νὰ μὴ ἐννοῆται τοῦτο ἄνευ τούτων. Ὁ ἐπίσκοπος, ὡς γνωστὸν, καλεῖται καὶ Ἀρχιερεὺς, διότι τοιοῦτος εἶναι. Οἱ ἱερεῖς εἶναι οἱ συνεργάται καὶ συμβοηθοὶ. Καὶ ἂν δὲν εἶναι τοιοῦτοι ὁ ἐπίσκοπος ὁμοιάζει τὸν ἀμπελοφυττῶν, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει ἐργάτας καὶ τὸν ἀρχιποιμένα ὁ ὁποῖος ἔχει ὀγδοήκοντα ἢ ἑκατὸν ἢ διακοσίας ἢ πεντακοσίας χιλιάδας προβάτων καὶ εἶναι αὐτὸς μόνος φύλαξ καὶ ὀδηγὸς εἰς τὸ πλῆθος τοῦτο τῶν προβάτων. Φαντάσθητε δὲ πρὸς στιγμὴν καὶ τὸ ἐνδεχόμενον τῆς ὑπάρξεως ἀρχιποιμένος χωλοῦ καὶ μυωπάζοντος καὶ θὰ ἐννοήσητε τὴν φρικτὴν

συμφορὰν εἰς ἣν εὐρίσκειται τὸ ἐκτεθειμένον εἰς τοὺς ἐνοσκήπτοντας λύκους ποίμνιον. Ὁ ἐπίσκοπος ἄνευ τῶν ἱερέων ἀξίων τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν καὶ ἄνευ συνεργατῶν ἀποστολικῆς ἀξίας καὶ δυνάμεως οὐδὲν ἢ ἐλάχιστα δύναται νὰ κατορθώσῃ. Ὑποδεικνύομεν πολλαχοῦ τῆς παρουσίας πραγματείας καὶ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπαναλαμβάνωμεν, ὅπερ πάντες γινώσκουσιν. Ἱερεῖς διδακτικούς λόγῳ καὶ παραδειγματι δὲν ἔχομεν, διότι ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως ἐλευθέρου κράτους Ἑλληνικοῦ ἀφ' ἐνὸς μὲν διοικοῦσα δι' ἐπισκόπων Ἐκκλησία μὴ δυνηθεῖσα νὰ ἔχη τὴν δέουσαν ἀποστολικὴν αὐταπάρρησιν καὶ τὸν ἐκ ταύτης ἠρωϊσμόν, ἅτε ἀπὸ τὰ σκότη μακρῆς δουλείας προερχομένη καὶ ἀφ' ἑτέρου Πολιτεία ἔρμαιον τῶν περιστατικῶν ἀνέμων οὔσα καὶ ἀδιαφοροῦσα τέλεον ἢ ἐνδιαφερομένη πρὸς τὸ «θεαθῆναι» οὐδὲν πραγματικὸν καὶ σταθερὸν κατώρθωσαν ὑπὲρ ἠθικῆς παιδαγωγίας τοῦ λαοῦ δι' ἐφημεριακοῦ κλήρου ἀξίου τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ τῆς ὑψίστης. Καὶ εὐρισκόμεθα σήμερον εἰς τὴν εἰρημένην ἀνεπάρκειαν.

Εἶναι ὅμως ἀληθὲς, ὅτι ἀπὸ τινῶν ἐτῶν δημιουργεῖται εἰς σπουδαῖος παράγων καὶ συντελεστὴς τῆς ἠθικῆς παιδαγωγίας τοῦ λαοῦ καὶ οὗτός ἐστιν οἱ πτυχιούχοι τῆς θεολογικῆς σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου. Εἰς πάσας τὰς πόλεις καὶ τὰς κωμοπόλεις ἔχομεν θεολόγους κληρικούς καὶ λαϊκοὺς τεταγμένους ὡς καθηγητὰς τῶν ἱερῶν εἰς τὴν μέσῃν ἐκπαίδευσιν. Ὁ λαὸς ὁ θρησκευτῶν καὶ ἐκκλησιαζόμενος εἶναι εἰς τὰς θρησκευτικὰς γνώσεις καὶ τὴν ἠθικὴν δύναμιν ὅπως τὰ παιδιὰ τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων καὶ τῶν γυμνασίων. Εἰς αὐτὸν τὸν λαὸν σχολεῖον εἶναι ὁ ναὸς. Ὁ ἐφημέριος ἱερεὺς ὀφείλει νὰ διδάξῃ τὸν λαὸν τοῦτον συμπληρῶν ἢ ἀναπληρῶν τὸν ἐπίσκοπον. Ἄλλ' ὁ ἱερεὺς οὗτος δὲν δύναται ἐπὶ τοῦ παρόντος. Θὰ δυνηθῇ ἐν τῷ μέλλοντι, διότι θὰ τὸν διαδεχθῇ ὁ ἀξίος καὶ αὐτὸς θὰ εἶναι ὁ θεολόγος λεγόμενος, ὁ πτυχιούχος τῆς θεολογικῆς σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου. Ὁ ἱερεὺς δὲν δύναται νὰ ἀπευθύνῃ συμβουλὰς καὶ νοουθεσίας πρὸς τὸ θρησκευτικῶς ἀκατάρτιστον καὶ ἠθικῶς ἀδύνατον λαϊκὸν ἐκκλησιασμά. Καὶ θὰ ἤρουν δεκαπέντε λεπτῶν τῆς ὥρας συμβουλαι καὶ νοουθεσίαι νὰ διαφωτίσουν καὶ νὰ σώσουν. Διότι κατὰ τὰς ἐπὶ τοῦ λαοῦ ψυχολογικὰς παρατηρήσεις ἡμῶν τὰ ὀλίγα εἰς τοὺς φύσει θρησκους καὶ εὐγενεῖς Ἑλ-